

שאינו נשבע בעצמו, אלא שכנגדו נשבע במקומו⁽⁸²⁾.

זימנין, פעם אחרת, הווי יתבי קמיה דרבא, רב פפא ורב אדא בר מתנא.

אייתו ההוא שטרא גביה, הביאו לפניהם תביעת ממון על ידי שטר.

אמר לו רב פפא לרבא: "ידענא ביה, דשטרא פריעא הוא". ועליך לחייב את התובע שבועה קודם שיגבה, כדין שטר שיש בו ריעותא.

חשיב כתפיסה, אלא שהווי תפיסה דלאחר מיתה. ותפיסה דלאחר מיתה לא כלום היא⁽⁷⁹⁾.

מעשה בהחיא איתתא, דאיחייבא שבועה⁽⁸⁰⁾ בי דינא דרבא. [התחייבה שבועה בבית דינו של רבא].

אמרה ליה בת רב חפדא, שהיתה אשתו של רבא, לרבא — ידענא בה, מכירה אני אותה דחשודה אשבועה⁽⁸¹⁾.

ומכח דברים אלו — אפכה רבא לשבועה אשבועה. כדין מי שחשוד על השבועה,

אמרינן דין "מיפך שבועה". ועיין בקצות החושן (פב' סק"ד) שדן בדבריו.

81. שהייתה מרבה להשבע לשקר. ריטב"א בשם הגאונים.

82. עיין רש"י שכתב — "התובע אותה ישבע ויטול", ומבואר שהיא היתה צריכה להשבע ולהפטר, ועל ידי שהפך רבא את השבועה — נשבע שכנגדה ונטל.

והקשה הריטב"א — איך אפשר מכח עדותה של בת רב חיסדא להוציא ממון?

ולכן פירש — דעל כרחינו איירי כשהייתה האשה מהנשבעים ונוטלים, ועל ידי שהפך רבא את השבועה נשבע שכנגדה ונפטר.

ועיין מהרש"א, שכתב בדעת רש"י — שמכיון שכבר היתה מחוייבת בשבועה דאורייתא אין קפידא שנהפוך את השבועה אע"פ שיצא ממון על ידי זה.

ועיין בתוספות רי"ד שכתב ביתר באור — מכיון שמחוייבת שבועה דאורייתא, ושבועה דאורייתא עומדת במקום תשלומין, אם כן היכא שהיא חשודה, אמרינן "מתוך שאינה יכולה

אך הריטב"א מבואר הטעם שלא מועילה תפיסה מחיים — כיון שלא תפס מדעת הלוה, וחשיב כתופס מדעת עצמו דלא מהני. ואם כן לכאורה אינו צריך לתפוס לשם חובו דוקא, ובכל מקום שתבע הלוה את הפקדון ולא החזירו מהני.

79. וכתב הרי"ף — שכל זה רק לדינא דגמרא, שאין גובים כתובת אשה מן המטלטלין, אבל אחר תקנת הגאונים שגובין מן המטלטלין, אף כאן תועיל תפיסתה אפילו לאחר מיתה.

אך יש אומרים — שלא תקנו הגאונים שגובים ממטלטלין אלא במלוה בשטר, אבל במלוה על פה לא תקנו. ולא נהגו כן. ולהלכה אפילו בלוה על פה גובין.

80. עיין רש"י שכתב — "שהיה אדם תובעה ממון והיא כופרת", ומשמע שהעמיד בשבועה דאורייתא.

וצריך באור — מדוע לא העמיד בפשטות — בנשבעת לפרוע כתובתה?

ודקדק מכאן הש"ך (סי' צב) דסבר רש"י שבשבועת הנוטלין שהיא שבועה דרבנן, לא